

Naar een slagvaardig Europa

Concept verkiezingsprogramma

Europees Parlement 2014

Inhoudsopgave

Een zelfbewust Nederland in Europa

De zeven Europa-punten van het CDA

1. Welvaart in Europa
2. Bestaanszekerheid in Europa
3. Herstel van vertrouwen
4. Democratische legitimiteit
5. Een transparant Europa
6. Europa verbindt regio's
7. Samen sterk in de wereld
8. De grenzen van Europa

Leden van de programmacommissie:

Ben Knapen (voorzitter), Marga Vermue, Vivianne Heijnen, Onno Ruding, Jan Jaap van Halem, Michiel Boersma, Linda van Beek, Bert Doorn, Martijn Vliegthart, Mireille de Jonge, Mona van Spijk, Femmy Bakker, Bronne Pot (Secretaris), Hubert Beusmans (Secretaris).

Een zelfbewust Nederland in Europa

Europa – dat zijn we zelf. Of je voor of tegen Europa bent is niet de juiste vraag. Het CDA is vóór Nederland en vóór Europa, want allebei zijn we zelf. Het CDA heeft daarom altijd gebouwd aan Europa, vanuit de Europese christendemocratische traditie als lid van de Europese Volkspartij (EVP). Maar het huis Europa is nu aan renovatie toe om slagvaardiger te worden. Op sommige terreinen is verdieping van Europese samenwerking nodig, op andere juist het tegendeel. Bij de gemeenteraadsverkiezingen gaat het over gemeentes, bij de Europese verkiezingen over Europa. Maar wat het CDA betreft gaat het steeds over de vraag: hoe moet onze samenleving eruitzien?

Het CDA kiest voor een samenleving waarin mensen weer meer invloed krijgen op de wereld om hun heen, ook invloed in de politiek. Het CDA ziet een overheid die naast mensen staat en niet tegenover mensen. Het CDA wil een samenleving waarin mensen met elkaar zoveel mogelijk zelf bepalen. Het wil meer samenleving en minder overheid.

Het CDA bepleit daarom een Europa dat bijdraagt aan een sterk en zelfbewust Nederland van welvaart, veiligheid en vrede. Het CDA wil een Europa dat sterk staat in een wereld van veranderende krachten en verhoudingen. Een Europa dat beschermt tegen de uitwassen van de globalisering of het nu cybercriminaliteit of uitbuiting van zwakken betreft. Een Europa dat ruimte laat waar mensen ruimte nodig hebben om zich thuis te voelen in hun stad, hun streek, hun land. Kortom: het CDA is voor een Europa dat de taken uitvoert waar het voor is ingesteld en het gebundelde vermogen heeft om 'nee' te zeggen tegen een vreemde grootmacht als dat nodig is, maar dat zich niet bemoeit met de speeltuin om de hoek.

Feit is dat Europa nu pas zaken regelt die eerder gedaan hadden moeten zijn. De aanpak van de eurocrisis is daarvan een voorbeeld, het toezicht op de financiële sector en beleid van lidstaten wordt nu pas dwingender. Anders dan bij het ontstaan van de EU liggen de kansen en bedreigingen voor ons continent nu veel meer in de wereld om ons heen: de opkomst van China, de strijd om grondstoffen, de instabiliteit aan de Europese zuidgrenzen, de klimaatbedreigingen, de mobiliteit van mensen en van kapitaal. Dit vraagt om een steviger buitenlands beleid. Het CDA wil dat de EU sterk in de wereld staat, want dan staan we allemaal sterk.

Een sterk Europa kan betekenen dat er kopgroepen zijn die krachten bundelen. Deze zijn niet bedoeld om anderen uit te sluiten, maar om slagvaardiger te worden in de wereld. Lidstaten moeten gestimuleerd worden zich aan te sluiten bij de kopgroepen. Zo kan bijvoorbeeld defensie-integratie succesvol 'van onderop' worden opgebouwd met onze buurlanden en mag ook een kiem vormen voor een gezamenlijk buitenlands- en veiligheidsbeleid.

Voor het CDA is Europa een samenleving zonder extremen. Ieder mens moet mee kunnen komen in de veranderende wereld. Het CDA koestert waarden als de rechtsstaat, grondrechtenbescherming, de democratie, de sociale cohesie, de verantwoorde omgang met onze planeet en onderlinge solidariteit. En ja, het CDA spreekt hierbij ook over een sociaal Europa. Het CDA pleit voor een herwaardering van het Rijnlandmodel, aangepast aan deze tijd, waarin mensen centraal staan, de lange termijn weer telt en verantwoordelijkheid voor de samenleving een rol speelt.

In de volgende paragrafen zullen we stilstaan bij de belangrijkste vragen van onze samenleving, zoals: hoe behouden we welvaart en welzijn? Hoe zorgen we voor een balans tussen rechten en plichten? Hoe gaan we verantwoord met elkaar en met onze omgeving om? Rondom deze vragen leeft een hoop chagrijn: Europa handelt niet snel genoeg, lost de eurocrisis niet op, blijft steken in compromissen. Dat is allemaal waar, maar ook kort door de bocht. De EU mist bevoegdheden om deze zaken af te dwingen, moet tegengestelde

belangen verenigen en vaak kan een oplossing juist ook op nationaal niveau liggen. Het CDA-standpunt is duidelijk: de EU krijgt snel voldoende bevoegdheden om zo dwingend eurolanden aan te pakken die zich niet aan de afspraken houden. Het CDA wil dat (jeugd)werkloosheid aangepakt wordt, het CDA wil een bankenunie en het CDA wil dat de EU veel meer werk maakt van de interne markt, waarbij de EU protectionisme aan de kaak stelt. Telkens moet de mens centraal staan en moeten overal dezelfde regels gelden. Europa betekent voor ons ook een geesteshouding van samenwerking en ontvankelijkheid. Het CDA staat voor een Europa dat aansluit op onze idealen en we beseffen dat het compromis een onderdeel van Europese samenwerking is. Knokken voor eigen idealen en belangen gaat voor het CDA hand in hand met een geesteshouding van redelijkheid.

De zeven Europa-punten van het CDA

1. Het CDA wil een beter Europa, dat niets onnodig regelt en sterk is waar nodig;
2. Beslissingen moeten zo dicht mogelijk bij mensen genomen worden als zaken ook daar opgelost kunnen worden. Het CDA wil een slagvaardig Europa dat zijn grenzen kent, met meer samenleving en minder overheid. Door hiervoor te kiezen onderscheidt het CDA zich van de liberalen en socialisten in Europa;
3. Het CDA wil terug naar een eerlijke economie. In de afgelopen decennia is er teveel aandacht geweest voor winst, bonussen en eigenbelang. We moeten in Europa trouw blijven aan onze eigen identiteit. Het CDA wil daarom terug naar een evenwichtige markteconomie waarbij mensen centraal staan, de lange termijn weer telt, de economieën in Europa op orde zijn en verantwoordelijkheid voor en in de samenleving een rol speelt.
4. De interne markt is dringend aan verbetering toe en het CDA wil zich daar in Europa sterk voor maken, idealiter met alle lidstaten maar met een kern van lidstaten om de vaart er in te houden;
5. Vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en mensen zijn de hoekstenen van de Europese samenwerking. Historisch verworven vrijheden waar wij van profiteren. Maar open grenzen kennen een keerzijde als controle achterblijft of misbruik zich voordoet. Er mag geen ruimte zijn voor profiteurs. Mensenhandel, malafide uitzendbureaus, sociaal toerisme, criminaliteit en oneerlijke concurrentie moeten harder worden aangepakt;
6. De waarden die ons verbinden in Europa moeten gerespecteerd en gekoesterd worden. Wij moeten ons permanent inzetten voor de rechtsstaat, democratie, gelijke rechten en fundamentele rechten als non-discriminatie en persvrijheid. Lidstaten die deze rechten schenden zagen aan de fundamenten van de samenleving waar wij voor staan. Dit kan niet zonder gevolgen blijven;
7. Het CDA kiest voor de toekomst van onze kinderen. De lange termijn boven de korte termijn. Daarom moeten ontwikkelingen worden gestimuleerd die aansluiten op de behoeften van het heden zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun eigen behoefte te voorzien in gevaar brengen. Het CDA zet zich daarom in voor voedselzekerheid, een duurzame economie, een veilige samenleving en het klimaat.

1. Welvaart in Europa

Veel Nederlanders verdienen hun brood dankzij de export. Driekwart van onze export gaat naar landen in de EU, daarmee verdienen we zo'n 120 miljard euro per jaar. Deze export is goed voor ongeveer twee miljoen banen. Het CDA wil deze verworven welvaart bestendigen en verduurzamen. We willen die ontwikkeling stimuleren die aansluit op de behoeften van het heden zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen.

We staan voor grote mondiale uitdagingen. Het gaat om de toenemende schaarste van grondstoffen, energie, water en voedsel. Het is niet meer vanzelfsprekend dat deze voor komende generaties in voldoende mate beschikbaar zijn. De machtsverhoudingen in de wereld verschuiven waardoor nieuwe machtsblokken ontstaan. Nederlandse bedrijven zien hun concurrentiepositie onder druk staan en de maakindustrie wordt naar lagelonenlanden verplaatst. Hoe ver weg en abstract dat ook lijkt, de mondialisering van de markt heeft zo effect op Nederlandse gezinnen en inkomens.

We moeten daarom op een slimme manier te werk gaan. Zo liggen voor Nederland grote kansen in export en innovatie in onze topsectoren. Een sprekend voorbeeld is voedselzekerheid. Dankzij de Europese interne markt is Nederland één van de grootste exporteurs wereldwijd op dit gebied. Landbouw is niet alleen vanwege zijn economische waarde belangrijk, het gaat ook om voedselzekerheid en -veiligheid en het draagt bij aan plattelandsontwikkeling en natuur. Wij zijn er dus bij gebaat dat voedselveiligheid en -zekerheid hoog op de Europese agenda staan. Het CDA wil ook de positie van Nederland als 'toegangspoort tot Europa' en de positie als logistiek dienstverlener versterken. Internationale achterlandverbindingen over weg, water en spoor moeten worden verbeterd. De binnenvaartsector is een cruciale motor voor de Nederlandse export. Daarom is het belangrijk dat we in Europa gezamenlijk werken aan goede vaarwegen en moet het Trans Europese Netwerk voor Transport worden verbeterd. Ook moeten we werken aan een gemeenschappelijk Europees luchtruim, zodat vliegtuigen rechtstreeks naar hun bestemming kunnen vliegen. Dit betekent winst voor de reiziger en voor het milieu. Het CDA pleit voor:

Het verbeteren van de Europese interne markt:

- 1.1 De interne markt moet vervolmaakt worden door belemmeringen in de nationale regelgeving weg te nemen als het gaat om vrij verkeer van personen, kapitaal, goederen en diensten;
- 1.2 De EU moet actief de administratieve lastendruk bestrijden, niet zoals nu gebeurt door de Europese Commissie die haar eigen vlees keurt, maar door een onafhankelijke toets;
- 1.3 Europese aanbestedingsregels en staatssteunregels moeten worden verbeterd door verhoging van de drempelbedragen bij de aanbesteding van leveringen en diensten en meer ondersteuning voor het MKB en decentrale overheden bij de uitvoering van procedures;
- 1.4 Grensoverschrijdende infrastructuur moet verder ontwikkeld worden met Trans Europese Netwerken voor Transport, omdat vervoer, telecommunicatie en energie niet stopt bij de grens.

Een open internationaal handelsbeleid:

- 1.5 Een open internationaal handelsbeleid met andere landen en regio's in de wereld moet worden bevorderd;
- 1.6 Europa moet sneller en beter ingrijpen bij oneerlijke concurrentie en bij dumping, want bedrijven zijn de dupe van oneigenlijke manieren van profiteren en mensen verliezen door valse concurrentie hun baan;

- 1.7 Standaarden ten aanzien van milieu, respect voor arbeidsnormen of dierenwelzijn moeten een onderdeel worden van non-trade concerns van Europese handelsakkoorden.

Nadruk op innovatie en duurzaamheid om leidend te zijn in de wereld:

- 1.8 Nederland moet meer gebruik maken van de Europese innovatieagenda (Horizon 2020). Dit zorgt voor banen en werkgelegenheid. Deze innovatieagenda moet het Nederlands topsectorenbeleid ondersteunen, door ook op Europees niveau samenwerking tussen bedrijfsleven en universiteiten te versterken;
- 1.9 Europese investeringen in kennis en innovatie moeten worden bevorderd, minder door middel van subsidies, meer door leningen en garanties van de Europese Investeringsbank (EIB);
- 1.10 De mededingingsregels moeten bedrijven ruimte bieden om met elkaar afspraken te maken over verduurzaming van het productieproces;
- 1.11 Een Europees duurzaamheidsplan moet worden ontwikkeld. Dit plan biedt een samenhangende langetermijnstrategie voor energie, grondstoffen en technologische ontwikkelingen waarbij kringlopen verdergaand gesloten worden en beleidszekerheid wordt geboden aan bedrijven en particulieren om langetermijninvesteringen aan te gaan;
- 1.12 Er moet een efficiënte handel in emissierechten, Emission Trading System (ETS), komen voor CO₂-uitstoot als Europa's belangrijkste stimulerende middel om de overgang naar een duurzame energiehuishouding te bevorderen en bedrijven tot verduurzaming aan te zetten waarbij uitgegaan wordt van een gelijk speelveld.

Landbouw en water hoog op de Europese agenda te houden:

- 1.13 Het gemeenschappelijk landbouwbeleid moet een gelijk speelveld garanderen om veilige voedselproductie met verantwoord gebruik van grondstoffen, water en energie zeker te stellen;
- 1.14 Binnen het landbouwbudget moet meer geld worden besteed aan innovatie en duurzaamheid. De land- en tuinbouw kan zo bij uitstek een bijdrage leveren aan groene groei;
- 1.15 De Nederlandse aanpak inzake visserijbeleid waarbij quotabeheerstaken en de controle hierop in gezamenlijkheid door vissers en overheid wordt opgepakt dient navolging te krijgen in Europa. Dit is een typische Nederlandse aanpak die goed werkt voor deze sector;
- 1.16 Verouderde EU regels moeten tegen het licht gehouden worden. Landbouw en water vragen om doelgerichte wetgeving in plaats van starre middelvoorschriften die jaren geleden zijn opgesteld (bijvoorbeeld de nitraatrichtlijn);
- 1.17 De verbetering van de waterkwaliteit en de beschikbaarheid van zoetwater moet in gezamenlijk Europees verband worden aangepakt. Dit biedt kansen voor Nederland op basis van de aanwezige expertise in bedrijfsleven en kennisinstellingen. Hoogwaterproblemen worden niet afgewenteld op buurlanden.

2. *Bestaanszekerheid in Europa*

In het vorige hoofdstuk is het belang benadrukt van de interne markt met vrij verkeer voor personen, kapitaal, goederen en diensten. Maar die heeft ook een keerzijde als het gaat om outsourcing van werk of concurrentie van werknemers uit Oost-Europa in ons eigen land. Dit legt druk op de bestaanszekerheid zoals wij die kenden met de zekerheden die de verzorgingsstaat ons biedt. Aanpassing van de verzorgingstaat aan de nieuwe tijd – met internationale concurrentie, en een vergrijzende bevolking – is nodig, ook zonder Europa. Het CDA wil de EU benutten om dit aanpassingsproces zoveel mogelijk in goede banen te leiden op basis van de gedachte van de sociale markteconomie, het Rijnlands denken. Dat betekent dat mensen centraal staan, de lange termijn weer telt, de economieën in Europa op orde zijn en verantwoordelijkheid voor en in de samenleving een rol speelt. Het familiebedrijf en het midden- en kleinbedrijf vullen het Rijnlandsmodel in de dagelijkse praktijk veelal in op een manier die we ook in Europa moeten koesteren.

We merken dat goedkopere arbeidskrachten naar Nederland komen die onze bestaande sociale zekerheden onder druk zetten. Dat is aan de ene kant best lastig, want we zien maar wat graag de Pool onze keuken goedkoop renoveren, maar we willen tegelijkertijd niet dat de ene na de andere aannemer in ons land failliet gaat. Als CDA willen we dat de detacheringrichtlijn daarom consequent wordt toegepast, zodat de Nederlandse kernarbeidsvoorwaarden gelden voor werk dat hier gebeurt. De schaduwzijden van arbeidsmigratie moeten aangepakt worden door betere controle en door schijnconstructies, uitbuiting van mensen, mensenhandel en illegale arbeid tegen te gaan.

Ondertussen moeten we investeren in adequate opleiding en scholing van onze kinderen dat aansluit bij de vraag van de arbeidsmarkt. Werkloosheid en in het bijzonder jeugdwerkloosheid is een groot probleem in de EU. Het is schrijnend om te zien hoe in sommige Europese landen bijna een volledige generatie geen kans krijgt op een baan. Het CDA ziet de oplossing niet in het overmaken van grote projectsubsidies, omdat dit geen duurzame oplossing biedt voor werkgelegenheid. De EU moet sturen op hervormingen van economie en arbeidsmarkt. Als die niet worden doorgevoerd, komen er wat het CDA betreft ook geen middelen beschikbaar. Met hervormingen creëren we economieën die onderling concurrerend zijn in de toekomst en waarborgen we de solidariteit in Europa. Het CDA pleit voor:

Het aanpakken van (jeugd)werkloosheid:

- 2.1 Lidstaten moeten hun arbeidsmarkt flexibiliseren. Dat betekent dat overheden en bedrijven om-, her- en bijscholing stimuleren voor werknemers (Life Long Learning Programma van de EU);
- 2.2 (Beroeps)onderwijs moet jongeren via studie, stage of leer-/werktrajecten de vaardigheden meegeven die hen kansrijk maken op de arbeidsmarkt. Coördinatie door de EU is nodig voor de uitwisseling van best practices, het wegnemen van obstakels en het aanbieden van programma's zoals Erasmus Plus.

Vrij verkeer van personen en aanpak van degenen die er misbruik van maken:

- 2.3 Mensen moeten vrij kunnen bewegen over landsgrenzen heen en daarbij opgebouwde sociale rechten behouden. De coördinatie daarvan moet op orde zijn;
- 2.4 Oneerlijke concurrentie moet worden voorkomen en controle hierop in Nederland moet verbeteren. De detacheringrichtlijn moet consequent worden toegepast, zodat de Nederlandse kernarbeidsvoorwaarden gelden voor werk dat hier gebeurt;
- 2.5 Arbeidsmigratie in de EU is voor diverse sectoren in Nederland van groot belang. Werkgevers en werknemers moeten zich houden aan geldende wetgeving in een

- lidstaat. In Nederland is dat betaald worden volgens CAO afspraken en afdragen van premies;
- 2.6 De schaduwzijden van arbeidsmigratie binnen de EU, zoals mensenhandel, illegale arbeid en uitbuiting via malafide uitzendbureaus, moet worden aangepakt door betere coördinatie en strengere controles nationaal en internationaal;
 - 2.7 Toetreding van Roemenië en Bulgarije tot het Verdrag van Schengen is nu niet wenselijk;
 - 2.8 Ons sociale zekerheidsstelsel is een verworvenheid die op basis van onderlinge solidariteit tot stand is gekomen. Ongerechtvaardigd beroep hierop moet met prioriteit worden bestreden;
 - 2.9 Het Nederlandse pensioenstelsel mag niet door Europa worden aangetast;
 - 2.10 ZZP'ers lopen tegen problemen aan als ze in een andere lidstaat werken. Het CDA wil dat het voor deze groep eenvoudiger wordt om overal in de EU te werken.

3. Herstel van vertrouwen

Herstel van vertrouwen in de euro en de banken is cruciaal voor het herstel van de Nederlandse economie. Het MKB moet vertrouwen krijgen om weer te investeren en spaarders moeten weer zeker weten dat hun geld veilig is. De opeenstapeling van crises van de financiële sector, de economie, de overheidsbegroting en de euro heeft dit vertrouwen van mensen in de financiële sector en de EU ernstig geschaad. Banken en overheden sleepten elkaar mee in hun schuldenproblematiek. Deze neerwaartse spiraal moet worden gestopt. Regelgeving voor de financiële sector en het toezicht op duurzaam economisch- en begrotingsbeleid vragen bij uitstek om Europese samenwerking.

Nederlandse bedrijven verdienen hun geld over de grens, dat betekent werkgelegenheid en dus is het in ons eigen belang dat de euro stabiel blijft. Het CDA staat daarom vierkant achter de voltooiing van de Economische en Monetaire Unie (EMU) en het behoud van de euro. Het oude systeem waarin lidstaten elkaar de maat moesten nemen heeft niet gewerkt. Nederland is gebaat bij een Europese Commissie als stevige en onafhankelijke toezichthouder op de Europese afspraken over gezonde overheidsfinanciën en eerlijk economisch beleid. Daarbij voorkomt tijdig ingrijpen veel problemen. Dit betekent meer coördinatie van macro-economisch beleid en van begrotingsbeleid, het versterken van de concurrentiepositie van zwakkere lidstaten, invoering van een bankenunie en het aanpakken van de overheidsschulden.

Daarnaast is het tijd dat de morele dimensie van de financiële crisis meer aandacht krijgt. Betrokkenheid, verantwoordelijkheid en matigheid zijn voor het CDA de leidende uitgangspunten. Roekeloosheid en buitensporigheid moeten aan banden worden gelegd. Financiële instellingen en overheden die onder de maat presteren, moeten weten dat zij uiteindelijk geen aanspraak kunnen maken op belastinggeld. Het huishoudboekje van de lidstaten moet op orde zijn. En voor banken geldt dat niet de Nederlandse belastingbetaler, maar investeerders en aandeelhouders in de toekomst volledig meebetalen wanneer een bank omvalt. Financiële instellingen zullen zich maatschappelijk moeten verantwoorden. Het moet voorbij zijn met schimmige financiële producten en niet-transparant handelen. De financiële sector zal het belang van klanten centraal moeten stellen en daarbij passende en begrijpelijke producten en diensten leveren. Het CDA pleit voor:

Een stabiele euro, een degelijke financiële sector, adequaat toezicht en duurzaam begrotings- en economisch beleid:

- 3.1 Het economisch bestuur van de EU moet zeker stellen dat geen enkel euroland nog langer door onverantwoord economisch en begrotingsbeleid de rest van de EU in gevaar brengt. Daarom hecht het CDA waarde aan een eurocommissaris als onafhankelijke begrotingsautoriteit;
- 3.2 Alle Europese lidstaten moeten zich houden aan Europese economische beleidsaanbevelingen;
- 3.3 Bij het opstellen en uitvoeren van de nationale hervormingsplannen moeten nationale parlementen actief betrokken worden;
- 3.4 Handhaving van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) door gebruikmaking van automatische sancties;
- 3.5 Aanpak van probleemlanden in de eurocrisis geschiedt met betrokkenheid van de Europese Commissie, de ECB, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en het permanente noodfonds ESM (Europees Stabiliteitsmechanisme);
- 3.6 Europees toezicht op economisch- en begrotingsbeleid moet gericht zijn op het versterken van de concurrentiepositie en houdbaarheid van overheidsfinanciën. Ook de zwakke EU-lidstaten moeten op eigen benen kunnen staan. De inzet van structuurfondsen moet daarop gericht zijn;
- 3.7 Het CDA is tegen een transferunie waarbij geld van het noorden naar het zuiden gaat en elke vorm die dat bevordert, zoals eurobonds.

Een financiële sector die haar verantwoordelijkheid neemt naar de samenleving:

- 3.8 Democratische controle op de nieuwe economische bevoegdheden van de EU moet in eerste instantie gebeuren via het Europees Parlement;
- 3.9 EU-wetgeving moet erop gericht zijn dat de financiële sector eenvoudige en transparante producten aanbiedt en verantwoord omgaat met risico's;
- 3.10 Voordat een land toetreedt tot de bankenunie moeten de banken van dat land 'schoon door de poort gaan', eventuele herkapitalisatie moet dan al hebben plaatsgevonden. Banken treden pas toe nadat de balans op orde is en als men voldoet aan scherpe toegangseisen, zoals de internationale kapitaal-eisen (uit Basel III);
- 3.11 Het spaargeld van spaarders onder de 100.000 euro moet in heel Europa te allen tijde veilig zijn. Daar mag geen twijfel over bestaan. Pas als aan alle voorwaarden van de bankenunie is voldaan, kan één gezamenlijk Europees deposito-garantiestelsel worden ingevoerd;
- 3.12 Banken moeten een compleet pakket aan diensten kunnen aanbieden voor spaarders, het MKB en het bedrijfsleven en niet vergaand worden opgesplitst;
- 3.13 Banken mogen niet langer spaargeld voor de handel voor eigen winst en risicovolle handelsactiviteiten gebruiken;
- 3.14 Het beloningsbeleid in de financiële sector moet worden gekoppeld aan langetermijndoelstellingen en passen bij de maatschappelijke prestatie die wordt geleverd.

Voldoende middelen voor toezichthouders om regels te handhaven en misstanden vroegtijdig te signaleren:

- 3.15 De ECB moet stevige bevoegdheden krijgen om toe te zien op Europese banken;
- 3.16 Het banktoezicht onder de verantwoordelijkheid van de ECB moet volledig gescheiden zijn van het monetaire beleid dat de ECB voert om de inflatie in Europa te controleren;
- 3.17 Strafrechtelijke vervolging in heel Europa geeft een duidelijk signaal dat crimineel marktmisbruik in de financiële sector onacceptabel is;
- 3.18 Fraude met Europese gelden moet streng worden bestraft. De vervolging van deze fraude wordt de verantwoordelijkheid van een speciaal aangestelde fraude-officier, op nationaal niveau, die werkt op last van het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (OLAF).

Meer financieel-economische samenwerking in Europa:

- 3.19 Het aanbod van alternatieve financieringsbronnen voor het MKB moet vergroot worden, zoals kredietunies en betere mogelijkheden vanuit de Europese Investeringsbank;
- 3.20 Belastingfraude, belastingontduiking en het witwassen van geld in de lidstaten moet hard worden aangepakt. Lidstaten worden verplicht hun belastingbeleid en -gegevens uit te wisselen.

4. Democratische legitimiteit

De EU heeft ons sinds de oprichting veel gebracht op het gebied van economische samenwerking, open grenzen, vrede en veiligheid tussen lidstaten. Toch voelen mensen zich vervreemd van de EU als instituut. De eurocrisis, overhaaste uitbreiding en ergernis over onnodige Brusselse regelgeving ondermijnen het vertrouwen in de Europese samenwerking. “Brussel” lijkt ver weg voor burgers en dat kan ook moeilijk anders voor een EU van meer dan 500 miljoen inwoners.

Een belangrijk uitgangspunt voor het CDA is het bieden van ruimte aan de samenleving en rekening houden met de menselijke maat. Dit betekent dat veel beter moet worden nagedacht over wie wat het beste kan regelen. Soms kan iets het beste Europees worden geregeld, vaak kan het beter nationaal en meestal kunnen mensen en (lokale) gemeenschappen of regio's het zelf. Subsidiariteit **is dus** het leidend uitgangspunt in beleidskeuzes. Om dit goed te beschermen moeten nationale parlementen via de zogenoemde ‘gele kaartprocedure’ aan de rem trekken als de Europese Commissie voorstellen doet die beter nationaal kunnen worden geregeld. Hierbij gaat het niet om ‘meer Europa’ of ‘minder Europa’, maar om de vraag hoe we een beter Europa krijgen, dat niets onnodig regelt en sterk is waar nodig. Het CDA pleit voor:

Hervorming van Europese instellingen en vereenvoudiging van procedures:

- 4.1 Lidstaten moeten verantwoording nemen voor de besteding van Europees geld in hun land door middel van beheersverklaringen. Uit deze verklaringen moet een rechtmatige besteding van de gelden blijken. Bevrozen of korten van budgetten moet als sanctie kunnen gelden. De Europese Rekenkamer moet uiteindelijk een decharge geven voor de betreffende nationale bestedingen;
- 4.2 De Europese Commissie moet een competentiecatalogus opstellen waar de grenzen in staan waar de Europese Commissie recht van initiatief heeft, die door de Europese Raad moet worden goedgekeurd;
- 4.3 Het Europees Parlement moet op één plek vergaderen;
- 4.4 Het aantal eurocommissarissen moet worden gehalveerd;
- 4.5 Lonen van EU-ambtenaren moeten worden gematigd;
- 4.6 Europese Commissarissen moeten individueel ter verantwoording kunnen worden geroepen in het Europees Parlement en indien nodig individueel worden weggestuurd.

Centraal stellen van de burgers bij alle beslissingen die op Europees niveau genomen worden:

- 4.7 De Europese Commissie moet waken over democratie, rechtsstaat en fundamentele rechten als persvrijheid in de lidstaten, door daadwerkelijk gebruik te maken van de mogelijkheden die geboden worden via artikel 7 van het Lissabon Verdrag (opschorten stemrecht in de Raad) en op basis van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM);
- 4.8 Voordat Europa beleid gaat maken moet altijd de subsidiariteittoets worden toegepast om te bepalen of maatregelen nationaal of Europees worden vastgesteld;

5. Een transparant Europa

Het is niet alleen belangrijk om goed te kijken wie wat het beste kan regelen. Misschien nog wel belangrijker is het organiseren van goede democratische controle op de overheid. Dat geldt ook in Europa.

Burgers moeten via de nationale parlementen, de regering en het Europees Parlement beter betrokken worden bij de Europese besluitvorming. De Tweede Kamer moet sneller en beter kunnen ingrijpen in de Europese besluitvorming, zodat Nederlanders niet het gevoel hebben telkens voor voldongen feiten te worden geplaatst. De regeringsleiders zullen op hun beurt duidelijker moeten aangeven waarom Europese keuzes worden gemaakt en wat dit voor hun land betekent. Het CDA pleit voor:

Versterking van de rol van nationale parlementen in het Europese wetgevingsproces:

- 5.1 De Tweede Kamer moet naar het voorbeeld van het pensioenendossier rapporteurs aanstellen onder Nederlandse parlementariërs die belangrijke thema's nauwkeurig volgen, de Tweede Kamer telkens tijdig informeren en actief betrokken zijn bij Brusselse procedures;
- 5.2 De termijn waarbinnen een nationaal parlement een 'gele kaartprocedure' kan starten (subsidiariteittoets) moet worden verlengd naar drie maanden;
- 5.3 Indien een meerderheid van de nationale parlementen een richtlijn wil intrekken (vanwege subsidiariteit), wordt de richtlijn binnen een jaar ingetrokken;
- 5.4 Voor een betere controle op het functioneren van de EU door (Euro)parlementariërs moet er meer transparantie komen door inzicht in EU-documenten en -besluiten toegankelijk te maken, zodat volksvertegenwoordigers hun taak naar behoren kunnen uitoefenen;
- 5.5 Het netwerk van de commissies voor Europese Zaken van de diverse nationale parlementen (COSAC) moet zijn agenda meer afstemmen op de actualiteit in het Europese Parlement. Zo ontstaat een grensoverschrijdend politiek debat. Dat is zeker voor de eurozone-landen van groot belang, want hier is het Europees Parlement maar beperkt representatief.

6. Europa verbindt regio's

Zaken die beter op lokaal, provinciaal of landelijk niveau opgelost kunnen worden moeten ook dáár oplossen. Er zijn echter zaken waar alleen grensoverschrijdende oplossingen werken. Dit komt vooral tot uiting in de grensregio's. Grensregio's krijgen nieuwe perspectieven door het vervagen van nationale grenzen en toenemend grensverkeer. Ze zijn in de praktijk vaak proefstations voor grensoverschrijdende samenwerking op politiek, economisch en sociaal gebied. Zo zijn ze proeftuinen voor de Europese integratie, dichtbij de burger.

Mensen en bedrijven worden in de grensregio's geconfronteerd met praktische problemen. Deze kunnen gaan over goede aansluitingen voor wegverkeer of openbaar vervoer over de grens, zorgverzekeraars die niet moeten hinderen als een ziekenhuis over de grens geen wachtlijst voor een operatie heeft of obstakels die zich voordoen bij grensoverschrijdende arbeid. Daarom is afstemming tussen lidstaten van onderlinge wet- en regelgeving belangrijk. Bijvoorbeeld bij problemen als het gaat om erkenning van diploma's, het stimuleren van taalonderwijs, woon-werkverkeer, rechten en plichten van gepensioneerden in een andere lidstaat, verschillen in wet- en regelgeving met betrekking tot fiscale stelsels en arbeidsrecht. Europa speelt een belangrijke rol bij het wegnemen van deze obstakels.

Ook creatieve oplossingen voortkomend uit de samenleving zelf moeten niet verhinderd worden door de aanwezigheid van een landsgrens. Bijvoorbeeld buurtbusprojecten, vaak uitgevoerd door vrijwilligers, moeten grensoverschrijdend hun werk kunnen doen om bewoners bij elkaar te brengen en voorzieningen bereikbaar te houden. Nederland hoeft daarbij niet te wachten op initiatieven vanuit Brussel, maar kan met de buurlanden zelf het voortouw nemen zoals nu met België al in Benelux-verband gebeurt. Het CDA pleit voor:

Wegnemen van obstakels voor vrij verkeer in de grensregio's:

- 6.1 Mobiliteit in de grensregio's moet bevorderd worden door uitbreiding en betere toegankelijkheid van grensoverschrijdende verbindingen van weg, spoor en water. Hiermee wordt de druk op woonkernen verminderd en de groeiende verkeersdruk op doorgaande verbindingen ontlast;
- 6.2 Bedrijven die grensoverschrijdend actief (willen) zijn moeten geen hinder ondervinden bij procedures die tegen elkaar indruisen door verschillen in regelgeving. Nederland, Duitsland en België moeten nieuwe regelgeving toetsen op de effecten voor mensen in grensgebieden;
- 6.3 Het UWV moet meer samenwerken met het EURES-netwerk (het Europese netwerk voor beroepsmobiliteit) om ook te voorzien in de vacatures over de grens;
- 6.4 Zorgverzekeraars moeten geen belemmeringen opwerpen indien bewoners over de grens geholpen kunnen worden bij een acute zorgvraag of om plaatsing op een Nederlandse wachtlijst te voorkomen;
- 6.5 Belemmeringen moeten worden weggenomen op het gebied van sociale arbeidszaken en rechtsbescherming bij arbeidsgeschillen voor grensarbeiders bij het uitoefenen van hun beroep;
- 6.6 Nederland moet de implementatie van Europese richtlijnen afstemmen met België en Duitsland om eventuele problemen voor burgers en ondernemers die grensoverschrijdend werken of die over de grens wonen te voorkomen.

7. Samen sterk in de wereld

Veiligheid in de buurt, ons land en in Europa gaat ons allemaal aan. De opkomst van nieuwe economische grootmachten, de strijd om grondstoffen, de instabiliteit aan de Europese zuidgrenzen, zijn ontwikkelingen die onze samenleving en onze manier van leven direct raken en die ons zonder de gebundelde kracht van Europese landen kwetsbaar maakt. Als we naar het Europese buitenlandbeleid kijken moeten we vaststellen dat we als EU vaker niet dan wel met één stem spreken. Zo kan het raadzaam zijn dat een kern van landen het voortouw neemt om veel meer gezamenlijk op te trekken in de wereld en via internationale verbanden als de Verenigde Naties (VN). Defensiesamenwerking van onderop kan hierbij een begin vormen voor een slagvaardiger internationaal beleid. Als CDA willen wij dat de EU sterk staat om onze waarden en belangen in de wereld te borgen en ons waar nodig te beschermen.

Buitenland: Defensie, veiligheid, asiel en ontwikkelingssamenwerking

De EU is keer op keer niet in staat om bij internationale crises één lijn te trekken. Denk aan Libië, Mali en recent Syrië. Nationale belangen blijven de overhand houden. Inmiddels is de wereld veranderd. De VS richten zich sterker op Azië. China verstevigt haar greep op Afrika en heeft grote belangen in strategische voedsel- en grondstoffengebieden waarbij de EU het nakijken heeft. Niet-statelijke actoren vormen daarbij andere vormen van bedreiging dan wij vanouds kenden. Veiligheid, een effectieve diplomatieke dienst en een passend beleid gericht op internationale samenwerking vergt daarom een eenduidig en gezamenlijk optreden. In het buitenlandbeleid van de EU moet ook aandacht zijn voor fundamentele rechten: mensenrechten, rechten van minderheden, rechten van vrouwen, persvrijheid en vrijheid van religie moeten beschermd en bevorderd worden.

De EU is voor zijn eigen veiligheid afhankelijk van anderen. Samenwerking met de VS in ons NAVO-bondgenootschap biedt ons veiligheid. Dat is belangrijk, maar het CDA vindt dat veiligheid een toenemende taak van de EU wordt waar op den duur defensie-integratie bij hoort zoals in het Verdrag van Lissabon is afgesproken.

Met onze interne open grenzen is asielbeleid een gezamenlijke opgave geworden. Het CDA staat voor een eerlijk en rechtvaardig asielbeleid. Vluchtelingen hebben volgens het Vluchtelingenverdrag van Genève toegang tot de EU. Economische vluchtelingen moeten worden geweerd. Daar waar instroom per lidstaat sterk verschilt, hoort een evenredige verdeling. Dit betekent ook dat lidstaten niet eenzijdig een grootschalig pardon moeten kunnen afroepen. Het CDA pleit voor:

Een doeltreffend Gemeenschappelijk Buitenland- en Veiligheidsbeleid:

- 7.1 De Europese Dienst voor Extern Optreden moet effectief worden in haar optreden door bij te dragen aan integratie en coherentie in het buitenlands beleid van de EU. Aandacht voor handel en mensenrechten en in het bijzonder godsdienstvrijheid hoort daarbij;
- 7.2 Europees burgerschap komt tot uiting doordat ambassades van EU-lidstaten ook burgers uit andere lidstaten van dienst zijn, indien EU-lidstaten geen eigen ambassade of consulaat in het betreffende land hebben;
- 7.3 Er moet meer samenwerking komen op het gebied van defensie, te beginnen met de directe buurlanden. Op den duur moet dat leiden tot een EU-brede taakspecialisatie;
- 7.4 Rotterdam is de handelspoort tot Europa. Het bewaken van aanvoerroutes van grondstoffen en producten moet in gezamenlijkheid gedragen worden;
- 7.5 Om internationale criminaliteit aan te pakken (drugs, cybercrime of mensenhandel) moet de Europese samenwerking van justitie en politie versterkt worden. Informatie-uitwisseling moet effectief en snel kunnen, zodat autoriteiten goed samen kunnen werken.

Een streng, rechtvaardig en samenhangend asiel- en migratiebeleid in heel Europa:

- 7.6 Controle van de EU-buitengrenzen is een gemeenschappelijk belang. Een goede invulling van het Europese grensprogramma Frontex moet daarom hoge prioriteit krijgen. Taken, zoals patrouilles langs de kusten van de Middellandse Zee, moeten gemeenschappelijk worden ingevuld;
- 7.7 Binnen het Schengenakkoord moet meer ruimte komen voor digitale grensbewaking (camera's en registratiesystemen) en fysieke ad-hoccontrole van personen in treinverkeer en op de weg;
- 7.8 Landen moeten soms tijdelijk hun grenzen kunnen sluiten om bepaalde controles uit te kunnen voeren. Dat mag alleen als dit noodzakelijk is;
- 7.9 Een gezamenlijk Europees immigratie-, asiel- en visumbeleid is wat het CDA betreft nodig. De open binnengrenzen maken dit noodzakelijk;
- 7.10 Het is niet wenselijk dat lidstaten eenzijdig een generaal pardon afkondigen voor grote groepen migranten die vervolgens binnen de hele EU kunnen uitzwerven.

Ontwikkelingssamenwerking in harmonie met waarden en milieudoelstellingen:

- 7.11 De EU moet zich actief inzetten voor een ambitieus vervolg op de Millennium Development Goals van de Verenigde Naties en moet concrete stappen zetten ter implementatie van deze doelstellingen. De EU moet met name aandacht vragen voor het duurzaamheidsaspect, om klimaatdoelstellingen te waarborgen en aandacht voor gendergelijkheid;
- 7.12 De ontwikkelingssamenwerking van de EU moet gemoderniseerd worden en gericht zijn op duurzame groei, ontwikkeling van de rechtsstaat, democratie, een effectief belastingsysteem en naleving van fundamentele rechten;
- 7.13 De EU moet in haar beleid nadrukkelijk de rol voor het maatschappelijk middenveld erkennen.

8. De grenzen van Europa

De EU heeft altijd open gestaan voor toetreding van nieuwe landen. Maar de grenzen komen in zicht. Op dit moment dient de EU eerste zelf op orde te worden gebracht. Verdere uitbreiding is daarom op dit moment niet wenselijk. Bovendien moeten we constateren dat de uitbreiding van de EU in het afgelopen decennium te snel is gegaan. Landen als Roemenië en Bulgarije hadden verder moeten zijn in hun hervormingsprocessen voordat ze werden toegelaten. We moeten leren van deze fouten. De nadruk moet daarom nu liggen op de verdieping van de kerntaken van de EU. Dit wil niet zeggen dat de EU zich moet afsluiten van de wereld.

Uitbreiding

Voor toetredingslanden gelden de Kopenhagencriteria (democratie, rechtsstaat, mensenrechten, respect voor minderheden en het overnemen van geldende Europese regelgeving). Het CDA vindt het belangrijk dat daarbij beter wordt gekeken of een land kan integreren in de EU (absorptiecapaciteit). Dat houdt in: toetredende landen moeten bijdragen, en niet afdoen aan het vermogen van de EU om vaart te houden om haar economische en politieke doelen te bereiken. Het institutionele kader van de EU moet in staat zijn tot een doelmatig en effectief bestuur en de financiële middelen van de EU moeten toereikend zijn om de uitdagingen van de sociale en economische samenhang van de gemeenschappelijke beleidsterreinen van de EU op te pakken.

Het CDA vindt het belangrijk om daarnaast gedurende het gehele onderhandelingsproces de rechtsstaat centraal te stellen. Succesvolle uitbreiding, zowel voor het land dat toetreedt als voor draagvlak onder de bevolking, is alleen mogelijk als sprake is van voldoende vertrouwen dat het proces eerlijk verloopt en het land dat toetreedt de normen deelt van de EU. Een goed functionerende rechtsstaat draagt daaraan bij, want het geeft vertrouwen voor een economisch gelijk speelveld, effectieve grenscontroles, politiewerking, strijd tegen georganiseerde misdaad en terrorisme. Wanneer een land met zicht op toetreding tot de EU echter niet de gewenste hervormingen bereikt die het *acquis communautaire* vraagt, dan moet de mogelijkheid bestaan om naar tussentijdse andere samenwerkingsverbanden te kijken. Prioriteit zal dan gegeven moeten worden aan economische samenwerking en samenwerking tussen de justitiële autoriteiten van de EU en de kandidaat-lidstaten.

Turkije is een belangrijk buurland van de EU dat tevens goede economische cijfers kent en in NAVO-verband een strategische positie inneemt in de regio. Toch zijn er zorgen over de voortgang die Turkije op dit moment maakt, met name op het gebied van de rechtsstaat en democratie. We stellen vast dat de verschillen nog te groot zijn. Daarom zoeken wij naar een hechte strategische samenwerking op economisch, buitenland- en veiligheidsgebied.

Nabuschapsbeleid

Met het nabuschapsbeleid werkt de EU aan intensivering van de relaties met de buurlanden van de EU. Het biedt die landen perspectief op deelname aan de interne markt. Het geeft de EU bovendien de mogelijkheid om waarden als mensenrechten, democratie en rechtsstaat aan de orde te brengen. De ondersteuning vanuit de EU in het kader van het nabuschapsbeleid moet gebaseerd zijn op het 'meer voor meer'-principe. Landen die serieus werk maken van democratische, economische en justitiële hervormingen worden beloond met meer en bredere steun. Dit betekent voor het CDA dan ook het 'minder voor minder'-principe. Wanneer landen, ondanks toegezegde Europese steun, geen of te weinig vooruitgang boeken dan moeten daar consequenties aan verbonden worden. Het nabuschapsbeleid biedt geen perspectief op toetreding.

Sinds de Arabische revoluties is de noodzaak voor betere economische perspectieven in het Midden-Oosten en Noord-Afrikaanse landen (MENA-regio) gebleken, waar ook de EU aan moet bijdragen en van kan profiteren. Hier geldt een direct eigen belang om vluchtelingenstromen in de hand te kunnen houden, stabiliteit aan de grenzen te bewaren en

uitzichtloosheid aldaar geen voedingsbodem voor extremisme te laten zijn. Het CDA pleit voor:

Het strikter toepassen van de Kopenhagencriteria bij EU-toetredingsonderhandelingen:

- 8.1 In de toetredingsonderhandelingen moet de hervorming van de rechtsstaat voorop staan en ook na toetreding van het land beoordeeld blijven worden door de Europese Commissie, al dan niet in samenwerking met de Raad van Europa;
- 8.2 De absorptiecapaciteit van de EU is wat het CDA betreft een integraal onderdeel van de Kopenhagencriteria;
- 8.3 De Balkan-landen moeten tijdens het toetredingsproces ook stappen zetten om de onderlinge samenwerking te bevorderen om economische groei te bevorderen, naar voorbeeld van de Benelux;
- 8.4 Toetreding van Turkije tot de EU is nu niet aan de orde.

Een nabuurschapsbeleid dat bijdraagt aan stabiliteit in de landen grenzend aan de EU:

- 8.5 De EU-Rusland relatie moeten gebaseerd zijn op meer dan alleen energie, handel en visumliberalisatie. Een relatie tussen de EU en Rusland kan alleen tot volle bloei komen wanneer ook voldoende aandacht wordt besteed aan democratie, justitie en fundamentele rechten en vrijheden;
- 8.6 De economische relaties van de EU met landen in de MENA-regio moeten zodanig worden gestimuleerd, dat politieke, sociale en democratische ontwikkelingen eveneens gestimuleerd worden.